

Økologikontrollen i 2021

Denne rapport beskriver resultaterne af økologikontrollen udført i Danmark i 2021 i henhold til EU's økologiforordning¹, jf. Fødevarestyrelsens bekendtgørelse om økologiske fødevarer og økologisk akvakultur m.v.²

Økologikontrollen udføres af Fødevarestyrelsens kontrolenheder.

Rapporten omhandler ikke kontrollen i storkøkkener i henhold til bekendtgørelsen om økologisk storkøkkendrift³.

Antal virksomheder omfattet af kontrolordningen:

TABEL 1

Antal virksomheder, herunder nye og ophørte, fordelt på virksomhedstyper

Virksomhedstyper	Ultimo 2020	Nye	Ophørte	Ultimo 2021	Tilvækst	Tilvækst i procent
Primærvirksomheder mv.*	54	4	0	58	4	7,4
Detailvirksomheder	309	115	63	361	52	16,8
Engrosvirksomheder	2053	276	235	2094	41	5,6
• Uden behandling	1307	179	146	1340	33	2,0
• Med behandling	746	97	89	754	8	1,1
I alt	2416	395	298	2513	97	4,0

*Primærvirksomheder m.v.: Akvakulturbrug, herunder tangbrug, spirevirksomhed, forhandling af petfood med animalsk indhold m.v.

¹ Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 af 28. juni 2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 2092/91

² Bekendtgørelse nr. 48 af 21. januar 2020 om økologiske fødevarer og økologisk akvakultur m.v.

³ Bekendtgørelse nr. 656 af 27. juni 2019 om økologisk storkøkkendrift

TABEL 2**Antal virksomheder omfattet af økologikontrolordningen*, 2011 -2021**

	Primærvirksomheder mv.	Engrosvirksomheder med behandling	Engrosvirksomheder uden behandling	Detailvirksomheder	Virksomheder i alt
2011	9	377	524	202	1112
2012	11	394	648	200	1253
2013	16	430	699	217	1362
2014	24	457	755	216	1452
2015	26	514	850	256	1646
2016	37	581	1020	261	1899
2017	31	623	1095	252	2001
2018	37	674	1145	260	2116
2019	51	707	1237	288	2283
2020	54	746	1307	309	2416
2021	58	754	1340	361	2513

* Antal virksomheder pr. 31. december det pågældende år.

** *Primærvirksomheder m.v.*: Akvakulturbrug, herunder tangbrug, spirevirksomhed, forhandling af petfood med animalsk indhold m.v.

Kontrollens dækning af relevante kontrolpunkter

Ifølge EU's økologiforordning¹ skal virksomheder omfattet af økologikontrol modtage mindst ét årligt fysisk kontrolbesøg. Da den danske økologikontrol bliver udført som en integreret del af den generelle fødevarekontrol sikres grundlæggende en meget bred kontroldækning. For nogle virksomheders vedkommende vil der være tale om flere årlige kontrolbesøg, jf. de gældende kontrolfrekvenser i henhold til fødevarelovgivningen. Kontrolfrekvenserne fastlægges ud fra en vurdering af risiko og væsentlighed, dvs. f.eks. ud fra virksomhedens størrelse, kompleksitet og tidligere kontrolresultater.

Ud over de generelle retningslinjer for kontrolfrekvenser i henhold til fødevarelovgivningen, er der i Fødevarestyrelsens interne vejledning om økologikontrol fastlagt, at der i løbet af et kalenderår skal udføres stikprøvekontrol inden for en række nærmere definerede kontrolområder. Nogle centrale kontrolområder, som fx regnskab og dokumentation, skal kontrolleres hvert kalenderår, mens andre områder skal kontrolleres ud fra en risikovurdering – dog skal alle kontrolområder gennemgås inden for en 3-årig periode. Kravet om årlig kontrol af alle obligatoriske og relevante områder gælder for de virksomheder, som har været omfattet af økologikontrolordningen i hele kalenderåret.

Kravet i EU's økologiforordning om årlig økologikontrol kan under særlige omstændigheder fraviges for virksomheder, der kun forhandler eller opbevarer *færdigpakkede* økologiske fødevarer – denne bestemmelse er udnyttet i 2021.

Med udgangspunkt i ovennævnte særlige omstændigheder, så er kravet om den årlige økologikontrol i 2021 opfyldt for 98,2% af virksomhederne⁴. For en stor del af virksomhederne, hvor kravet ikke er

⁴ Af de 2513 virksomheder, som var omfattet af økologikontrolordningen pr. 31/12-2021, var der 1334 virksomheder, som var registreret som omfattet af økologikontrolordningen i hele 2021, og som ikke *alene* forhandlede/opbevarede økologiske færdigpakkede varer. Økologikontrollen blev gennemført på 1311 virksomheder, dvs. svarende til 98,2 % ($1311 \times 100 / 1334 = 98,2$).

opfyldt, har der været tale om, at virksomhedsejeren ikke har kunnet træffes (ofte pga. at virksomheden har været under ophør eller pga. sygdom). Økologikontrollen er i stedet, hvor det har været relevant, gennemført primo 2022.

Overtrædelser og sagsopfølgning⁵

TABEL 3

Overtrædelser hos virksomheder under økologikontrol, der har medført indskærpelser, påbud eller forbud samt bødeforlæg, politianmeldelser eller periodevise forbud mod salg af økologiske fødevarer

Virksomhedstyper	Antal overtrædelser*	Antal virksomheder ultimo 2021 ⁵	Antal overtrædelser i % af antal virksomheder
Primærvirksomheder	1	58	1,7
Detailvirksomheder	22	258	8,5
Engrosvirksomheder	87	1306	6,7
• uden behandling	36	584	6,2
• med behandling	52	754	6,9
I alt	111	1654	6,7

*: Det samlede antal overtrædelser i 86 virksomheder, hvoraf 13 har haft flere end én overtrædelse.

TABEL 4:

Overtrædelser hos ikke-økologikontrollerede virksomheder, der har medført indskærpelser, påbud eller forbud samt bødeforlæg, politianmeldelser eller periodevise forbud mod salg af økologiske fødevarer

Virksomhedstyper	Antal overtrædelser
Primærvirksomheder	0
Detailvirksomheder	16
Engrosvirksomheder	12
• uden behandling	9
• med behandling	3
I alt	28*

* Det er tale om det samlede antal overtrædelser i 24 virksomheder, hvoraf en havde tre overtrædelser og to havde to overtrædelser.

⁵ I de tabeller, hvor der er udregnet overtrædelser i procent af antal virksomheder, er der korrigeret for de lavrisiko virksomheder, som var undtaget kontrol i 2021. Antal virksomheder ultimo 2021 er således fratrukket det antal virksomheder, som var undtaget kontrol i 2021. Dette for at opnå det bedste sammenligningsgrundlag mellem årene.

TABEL 5

Overtrædelser hos virksomheder under økologikontrol fordelt på sagsopfølgings-/sanktioneringskategorier og kontrolområder

	Modtagekontrol	Regnskab	Dokumentation	Import	Adskillelse	Mærkning/sammensætning	GMO	Økologirapport*	Anmeldelse*	I alt
Indskærpelser	13	24	18	13	2	10	1	8	10	99
Påbud, forbud	0	0	0	1	0	1	0	0	1	3
Bødeforlæg, politianmeld.	1	3	3	0	0	0	0	0	2	9
I alt	14	27	21	14	2	11	1	8	13	111

*Under *økologirapport* er angivet overtrædelser, der relaterer sig til virksomhedens skriftlige procedurer i økologirapporten fx manglende opdatering. Under *Anmeldelse* hører konstaterede overtrædelser vedr. anmeldelse af økologiaktiviteter samt væsentligt ændrede aktiviteter.

TABEL 6 er opdateret

Overtrædelser hos ikke-økologikontrollerede virksomheder fordelt på sagsopfølgings-/sanktioneringskategorier og kontrolområder af ikke økologikontrollerede virksomheder

	Anmeldelse	Mærkning	I alt
Indskærpelser	20	4	24
Påbud/forbud	1	0	1
Bødeforlæg, politianmeldelser	3	0	3
I alt	24	4	28

TABEL 7

Alle overtrædelser fordelt på kontrolområder

Virksomhedstype	Modtagekontrol	Regnskab	Dokumentation	Import	Adskillelse	Mærkning/sammensætning	GMO	Økologirapport	Anmeldelse	I alt
Primærproducenter					1					1
Detail	5	6	5	1		4		1	16	38
Engros	9	21	16	13	1	11	1	7	21	100
• uden behandling	2	3	7	7		6		6	14	45
• med behandling	7	18	9	6	1	5	1	1	7	55
i alt	14	27	21	14	2	15	1	8	37	139

Alle overtrædelser: Inklusiv overtrædelser begået af ikke-økologikontrollerede virksomheder

TABEL 8 er opdateret

”Overtrædelsesprocenten” med udgangspunkt i alle overtrædelser, bortset fra overtrædelser, der kun har medført indskærpelser, for årene 2011 – 2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ⁵
Antal virksomheder under økologikontrol	1112	1253	1362	1452	1646	1899	2001	2116	2283	2416	1654
Antal overtrædelser	5	5	10	12	7	6	13	8	23	13	16
Overtrædelsesprocent	0,4	0,4	0,7	0,8	0,4	0,3	0,6	0,4	1,0	0,5	1,0

Antal virksomheder: Antal virksomheder omfattet af økologikontrolordningen pr. 31. december; dog er tallet for 2021 fratrukket antallet af virksomheder, som var undtaget kontrol dette år.

Alle overtrædelser: Inklusiv overtrædelser begået af ikke-økologikontrollerede virksomheder

Overtrædelsesprocent: $100 \times \text{antal overtrædelser} / \text{antal virksomheder under økologikontrol}$

TABEL 9

”Overtrædelsesprocenten” med udgangspunkt i *alle* overtrædelser for årene 2013 – 2021

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ⁵
Antal virksomheder under økologikontrol	1362	1452	1646	1899	2001	2116	2283	2416	1654
Antal overtrædelser	125	113	141	171	180	170	257	181	139
Overtrædelsesprocent	9,2	7,8	8,6	9	9	8	11,3	7,5	8,4

Antal virksomheder: Antal virksomheder omfattet af økologikontrolordningen pr. 31. december; dog er tallet for 2021 fratrukket antallet af virksomheder, som var undtaget kontrol dette år.

Alle overtrædelser: Inklusiv overtrædelser begået af ikke-økologikontrollerede virksomheder

Overtrædelsesprocent: 100 x antal overtrædelser / antal virksomheder

Konklusion

Der ses i 2021 lighed med de foregående år et lavt antal overtrædelser, der har givet anledning til sanktionerne påbud/forbud, bødeforlæg eller politianmeldelse (jf. tabel 8). Antallet af disse alvorlige sanktioner i forhold til antal virksomheder ligger i den høje ende set over årene 2013-2020. Tager man udgangspunkt i alle typer overtrædelser (tabel 9), ses niveauet for sanktionering at ligge omkring gennemsnittet for perioden. Indskærpelser udgør langt hovedparten af sanktionerne ligesom på det øvrige fødevarerområde.

I de økologicerterede virksomheder ses de fleste overtrædelser på områderne *regnskab og dokumentation* (tabel 5). Disse er kerneområder i økologikontrollen, som skal kontrolleres hvert år.

Tabel 7 viser fordelingen af overtrædelser på virksomhedstyper og kontrolelemner. Sammenlignes med den tilsvarende tabel fra [notatet om økologikontrollen i 2020](#), ses stort set samme fordeling i antallet af overtrædelser på de forskellige kontrolelemner. Der er i 2021 samlet set konstateret flest overtrædelser på områderne *anmeldelse* (37 stk.) samt *modtagekontrol og dokumentation* under ét (35 stk.). På tredjepladsen ligger overtrædelser vedr. *regnskab*. Dette er helt på linje med året før – hvor langt hovedparten af overtrædelserne også vedrørte disse tre områder – om end med en lidt anden fordeling. Over halvdelen af sanktionerne på området *regnskab* er givet i engrosvirksomheder med tilberedning, hvilket kan forklares med, at kravet om opstilling af balanceregnskaber kan være udfordrende for virksomhederne.

Antallet af overtrædelser i ikke-økologikontrollerede virksomheder var 28 i 2021 (tabel 6), og det ligger væsentligt lavere end i 2020, hvor tallet var 50. Begge år var hovedårsagen virksomheders manglende anmeldelse af økologiaktiviteter. Uanset faldet i antal overtrædelser, er det fortsat en vigtig pointe, at økologikontrollens integration i den generelle fødevarerkontrol betyder, at sådanne overtrædelser kan konstateres ved den løbende kontrol af danske fødevarer virksomheder.

Der blev ikke gennemført kontrolkampagner på økologiområdet i 2021. Året har været præget af forberedelse til ikrafttræden af ny EU-økologiforordning.

Gennemgangen af kontrolresultaterne for 2021 leder ikke til afgørende ny fokus ved tilrettelæggelsen af den fremtidige økologikontrol.

Overordnet set vurderes det, at resultatet vedrørende den gennemførte økologikontrol i 2021 på alle de økologikontrolkrævende virksomheder samt det relativt lille antal alvorlige overtrædelser, er et udtryk for, at økologikontrollen fungerer tilfredsstillende, dvs. er effektiv og forebyggende.